

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник тез виступів учасників

II Всеукраїнської науково-практичної конференції

**Актуальні проблеми реформування
дошкільної та початкової освіти України
у контексті євроінтеграційних процесів
(10 грудня 2019 р.)**

Рівне – 2019

УДК 371: 378

ББК 88.3

П-86

Збірник тез виступів учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «**Актуальні проблеми реформування дошкільної та початкової освіти України у контексті євроінтеграційних процесів**» (10 грудня 2019 р.). Рівне: РВЦ МEGY імені академіка Степана Дем'янчука, 2019. 334 с.

У збірнику представлено наукові статті викладачів та студентів ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Рівненського державного гуманітарного університету, інших ЗВО та освітніх установ України, які присвячено актуальним проблемам реформування дошкільної та початкової освіти в контексті євроінтеграційних процесів.

Відповідальність за якість оформлення тез і цитування джерел несуть автори та наукові керівники.

Організатори конференції:

д. пед. н., проф. **Дем'янчук Анатолій Степанович**, ректор ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

к. пед. н., доцент **Пагута Тамара Іванівна**, директор Інституту педагогічної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

д. пед. н., проф. **Красовська Ольга Олександрівна**, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

д. пед. н., проф. **Сойчук Руслана Леонідівна**, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

д. пед. н., проф. **Пріма Раїса Миколаївна**, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти Східноукраїнського національного університету імені Лесі Українки;

к. пед. н., доцент **Мельничук Лілія Борисівна**, завідувач кафедри педагогіки Інституту педагогічної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

д. пед. н., проф. **Шевців Зоя Михайлівна**, професор кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

к. пед. н., доцент **Яковишина Тетяна В'ячеславівна**, доцент кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

© Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. С. Дем'янчука, 2019

ЗМІСТ

Секція 1. Спадщина В. Сухомлинського в контексті пріоритетів освіти XXI століття.....	8
--	----------

Зубик З. М. Спадщина В. Сухомлинського в контексті пріоритетів освіти XXI ст.....	8
--	---

Остапйовська Т. П. Використання педагогіки партнерства у педагогічному досвіді В.О.Сухомлинського.....	11
---	----

Твердун Ю. О. Шанобливе ставлення до людей учнів початкової ланки як одна із якостей вихованості.....	15
--	----

Якобюк Д. М. Особливості навчально-виховної роботи в авторській школі Василя Сухомлинського.....	21
---	----

Янчук О. О. Дзеркало Нової української школи в надбаннях В. О. Сухомлинського.....	25
---	----

Секція 2. Дошкільна освіта в Україні: перспективи та проблеми реформування.....	28
--	-----------

Арендарчук Н. А. Пошуково-дослідницька діяльність дошкільників в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.....	28
---	----

Бубін А. О. Педагогічна концепція Фрідріха Фребеля.....	33
--	----

Іванова В. В. Моделі організації сучасної дошкільної освіти у системі неперервної освіти у країнах європейського союзу.....	36
--	----

Іванова Н. В. Топос дошкільної освіти в духовно-онтологічних стратегіях мислення.....	40
--	----

Корицька Т. Р. Етичне вчення німецького філософа й педагога Й. Гербарта.....	43
---	----

Секція 3. Нова українська школа: нові підходи, методики, технології. Інклюзивна освіта.....	46
--	-----------

Віннік І., Буднік С. Формування дослідницьких умінь майбутніх учителів початкової школи засобами проєктної діяльності.....	46
---	----

Горбняк О. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності в умовах інклюзії закладу загальної середньої освіти.....	50
--	----

Гроховчук І. М. Організаційно-педагогічні умови підготовки дітей до школи в навчально-виховному комплексі.....	54
---	----

Демидюк Н. В. Інклюзивне освітнє середовище як умова забезпечення рівного доступу до навчання в Новій українській школі.....	58
---	----

Дерев'янку Н. З. Проблема розвитку просоціальної поведінки в умовах інклюзивного освітнього середовища.....	62
--	----

Жакун І. І. Проблеми інклюзивного навчання та шляхи їх вирішення.....	65
Засєкіна І. А. Формування пізнавальної активності учнів молодшого шкільного віку засобами інтегрованого навчання.....	69
Кизицька А. В. Використання педагогічних програмних засобів для початкової школи.....	72
Ковальчук М. В. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до проведення спостережень за змінами в природі.....	76
Красовська О. О. Технології формування мистецької компетентності учнів молодшого шкільного віку в інноваційному середовищі Нової української школи.....	80
Мисько І. П. Дидактичні засади підготовки майбутніх вчителів початкової школи до професійної діяльності в освітньому середовищі Нової української школи.....	85
Остапівська І. І. Інформаційна діяльність учителя початкової школи відповідно до концепції Нової української школи.....	90
Петрук О. М., Сойко І. М., Теоретичні основи формування мовленнєвої компетентності та культури мовлення вчителя Нової української школи.....	93
Пилипчук Т. Л. Педагогічні умови формування інклюзивної компетентності майбутнього вчителя початкової школи у закладі вищої освіти.....	96
Попова А. В. Організація освітнього середовища на пріоритеті дитиноцентризму.....	100
Реверська О. М. Стан та перспективи впровадження інклюзивної освіти в Україні.....	104
Рославець Р. М., Махновець Н. В. Формування цілісного сприйняття природи в теорії і практиці початкової освіти.....	108
Усач К. А. Самоствердження особистості як психолого-педагогічна проблема.....	112
Фридрих А. І. Особливості навчання першокласників в контексті Нової української школи.....	115
Хом'як О. А. Технології формування соціальної та громадянської компетентностей молодших школярів.....	119
Шевців З. М. Комплексний підхід до організації освітнього процесу учнів з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти.....	125
Секція 4. Інтеграція професійної освіти України до європейського та світового освітнього простору.....	129
Колдун Д. О. Інноваційні технології в умовах сучасного освітнього середовища.....	129
Марчук О. О. Використання інтернет-матеріалів під час вивчення волинського шкільництва XIX – першої половини XX ст. у закладах вищої освіти.....	133

Мішак Е. В., Велінець П. В., Сотник Ж. Г. Українська козацька система виховання як феномен української етнопедагогіки.....	136
Потапчук Ю. В. Педагогічна майстерність як важлива складова сучасного вчителя початкової школи.....	140
Швед В. В. Використання навчальних комплексів Oxford University Press у початковій та середній школі.....	144
Шкабаріна М. А. Методичні рекомендації щодо розвитку педагогічної креативності майбутніх учителів.....	148

Секція 5. Світові тенденції організації професійної підготовки конкурентноздатного фахівця педагогічного профілю.....152

Берладин О. Б. До питання розширення змісту професійної підготовки майбутнього вчителя англійської мови для початкової школи.....	152
Вітюк В. В. Індивідуальна науково-дослідницька діяльність студентів закладів вищої освіти як одна із форм якісної лінгводидактичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи.....	155
Дембіцька М. І. Реформування змісту початкової освіти в провідних країнах світу в XXI столітті.....	158
Пріма Д. А. Формування ціннісно-сислової основи професійної позиції майбутнього вчителя початкової школи.....	162
Пріма Р. М. До питання формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкової школи: вітчизняний і закордонний досвід.....	166

Секція 6. Реалізація компетентісно-контекстного підходу в умовах модернізації системи професійної педагогічної підготовки.....169

Білак М. В. Методичні особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи на засадах компетентісного освітнього процесу.....	169
Борова В. Є. Поняття «фонематичного слуху» в контексті сучасної педагогічної діагностики його розвитку.....	176
Гаврілова А. П. Сутність інноваційної діяльності як особливої моделі педагогічної взаємодії у процесі професійної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти.....	180
Гулюк С. О. Проектна діяльність як засіб формування професійної компетентності майбутніх учителів.....	183
Карпова О. О. Використання ігрових технологій на уроках математики у початкових класах.....	186
Комарницька Н. М. Когнітивний компонент технології формування професійної спрямованості особистості майбутніх педагогів.....	192
Лужицька М. М. Сучасні тенденції теорії і практики професійної підготовки вчителя початкової школи у галузі мистецької освіти в XX – XXI столітті.....	196

Мариніна І. В. Формування готовності вчителів початкової школи до впровадження гендерного підходу.....	203
Миськова Н. М. Основні тенденції розвитку сучасної математичної підготовки майбутніх учителів початкових класів.....	207
Овдійчук В. А. Особливості підготовки майбутніх учителів до розвитку критичного мислення молодших школярів під час вивчення інформатики.....	210
Чосік Л. Я. Розвиток професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи у процесі викладання курсу «Методика навчання математичної освітньої галузі».....	213
Яковшина Т. В. Творча активність як показник готовності майбутніх учителів до професійної діяльності.....	217

Секція 7. Інноваційне проектування освітнього середовища в сучасному закладі дошкільної освіти і початковій школі.....

Ващук А. С. Сучасні підходи до логіко-математичного розвитку дошкільників.....	222
Волинець Ю. М. Спостереження як основний метод ознайомлення дошкільників з природою.....	226
Габор В. А. Методика розвитку мовленнєвих творчих здібностей дошкільників засобами ігор-фантазувань.....	230
Замелюк М. І., Оксенчук Т. В., Міліщук С. О. Особливості розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку з «дарами» Фребеля.....	233
Калитяк А. Теоретичний аспект формування медіаграмотності молодших школярів.....	236
Карпів І. Є. Уявлення про час як складова розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку.....	239
Коломис А. І. Підготовка майбутніх учителів до організації освітнього середовища сучасної початкової школи.....	243
Кревська А. О. Вплив образотворчого мистецтва на розвиток художньо-творчої активності дітей дошкільного віку.....	246
Кревська А. О. Формування художньо-творчої активності дітей старшого дошкільного віку шляхом ознайомлення з косівським розписом.....	248
Кулініч Ю. А. Використання лінгводидактичної спадщини Софії Русової у фаховій підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	251
Кущева Ю. О. Формування здорового способу життя дітей дошкільного віку засобами фізичної культури.....	257
Максимчук Н. С., Максимчук Д. А. Теоретико-методична модель підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дітей з народознавством.....	261

Маленька Н. В. Використання елементів дуальної освіти у процесі підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників з професіями дорослих.....	265
Мельничук Л. Б. Критерії, показники та рівні готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в умовах інноваційного освітнього середовища.....	270
Нодь Є. Б. Формування математичної компетенції дітей дошкільного віку на сучасному етапі.....	275
Овдіюк М. І. Дидактичні особливості організації освітнього процесу в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти.....	278
Пагута Т. І. Формування мовленнєвої компетенції дошкільників на заняттях з логіко-математичного розвитку.....	282
Попадинець Н. В. Професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів у галузі художньо-естетичного виховання засобами технологій контекстного навчання.....	286
Ткачук К. О. Використання інноваційних методик роботи з батьками в закладах дошкільної освіти.....	294
Хомич С. О. Методика проведення дидактичних ігор природничого змісту з дошкільниками різного віку.....	298
Циплюк А. М. Середовище закладу дошкільної освіти з позицій його здоров'язбережувальної спрямованості.....	302
Чернега Н. В. Особливості фізичного розвитку дітей дошкільного віку.....	307
Шило І. О. Квест технологія як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.....	312
Ярошук Р. В. Інноваційне освітнє середовище як психолого-педагогічна проблема.....	316
Ясковець В. В. Педагогічна техніка як складова педагогічної майстерності вчителя.....	320
Секція 8. Проблеми психологічного розвитку дитини.....	323
Ничипорук Л. Ю. Розвиток емоційної сфери підлітків.....	323
Пасарюк І. Р. Підготовка дошкільнят до навчання в школі.....	326
Сосновська І. Ю. Причини агресивної поведінки підлітків.....	330

*Демидюк Ніна Володимирівна
студентка 1 курсу магістратури,
спеціальність 013 «Початкова освіта»,
Рівненський державний гуманітарний університет*

*Науковий керівник:
Шевців Зоя Михайлівна
доктор педагогічних наук, професор
кафедри педагогіки початкової освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет*

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОГО ДОСТУПУ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Інклюзивна освіта – це освітня технологія, яка передбачає навчання і виховання дітей з особливими потребами у звичайному закладі освіти, де створені відповідні умови для забезпечення максимальної ефективності освітнього процесу. Проблеми організації інклюзивного навчання в закладах освіти присвячено чимало праць. Так, М. Салігман визначив особливості психологічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами; Л. Гупало і Р. Юськевич опрацювали засади організації навчання дітей з особливими освітніми потребами; М. Староверова визначила напрями подолання шкільної неуспішності в дітей в умовах інклюзії; Т. Скрипник представила технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі; О. Будник, І. Демченко, С. Мартиненко, З. Шевців та ін. обґрунтували сутність, структуру, критерії та показники готовності вчителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти; І. Юхимець і Л. Савчук здійснили моніторинг готовності педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами [1].

У Законі України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII визначено поняття інклюзивного навчання як системи освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

На сьогодні в Україні є політична воля щодо впровадження інклюзивного навчання, є достатньо сформована законодавча база, яка постійно удосконалюється. При організації інклюзивного навчання слід керуватись постановою Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 №872 Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 588 від 09.08.2017 р., яка визначає вимоги до організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти з метою реалізації права на освіту дітей з атиповим розвитком за місцем

проживання, їх соціалізації та інтеграції в суспільство, максимального залучення батьків до участі в освітньому процесі [3].

Інклюзивна школа – заклад освіти, який забезпечує всім без виключення освіту як систему освітніх послуг, зокрема: адаптує навчальні програми та плани, фізичне середовище, методи та форми навчання, вмiє використовувати iснуючі в громаді ресурси, залучає батьків, співпрацює з фахівцями для надання спеціальних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей, створює позитивний клімат у шкільному середовищі тощо. Інклюзивне середовище впливає на зміну ролі вчителя початкової школи, оскільки до його традиційних функцій додається асистування і співробітництво з командою фахівців. При цьому інклюзивна школа повинна дотримуватися у своїй діяльності наступних принципів:

- всі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це виявляється можливим, не зважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними;
- школи мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх учнів шляхом узгодження різних видів і темпів навчання;
- забезпечення якісної освіти для всіх шляхом модифікації та адаптації навчальних планів, застосування організаційних заходів, розробки стратегії викладання, використання ресурсів і партнерських зв'язків зі своїми громадами;
- діти з особливими освітніми потребами мають отримувати будь-яку додаткову допомогу, яка може знадобитися їм для забезпечення успішності процесу навчання [1].

Таким чином, освітнє середовище закладу освіти повинне бути організоване з елементами спеціальної, корекційної і медичної допомоги дітям з особливостями здоров'я при виконанні навчального навантаження. Для забезпечення інклюзивного навчання у закладах освіти, де навчаються діти з обмеженими можливостями, потрібно створити відповідні умови, а саме:

- психологічний мікроклімат, сприятливий для навчання дітей з порушеннями розвитку;
- кадрові ресурси, тобто спеціально підготовлені фахівці для роботи з дітьми з психофізичними порушеннями, а саме: тифло-, сурдо-, олігофренопедагоги, логопеди, психологи, асистенти вчителів; відповідну підготовку варто пройти всім педагогам, які працюватимуть з дитиною в інклюзивному класі;
- безбар'єрне середовище: пандуси, підйомники, спеціально обладнані туалети, парти, місця в класі, їдальні, бібліотеці тощо;
- спеціально обладнані кабінети: психологічного розвантаження, лікувальної фізкультури, психомоторної корекції, кімнати для логопедичних та корекційних занять з дефектологами, психологами та ін.;
- засоби корекції психофізичного розвитку, спеціальне обладнання, відповідний дидактичний матеріал, особливі наочні засоби (закупівля

здійснюється за рахунок субвенції з держаного бюджету місцевим бюджетам);

□ розроблена командою психолого-педагогічного супроводу індивідуальна програма розвитку, за потреби індивідуальний навчальний план, індивідуальна навчальна програма, розклад з урахуванням корекційно-розвиткових занять [4].

Особливістю освітнього процесу є його корекційна спрямованість. Освітній процес у класах з інклюзивним навчанням здійснюється відповідно до робочого навчального плану загальноосвітнього навчального закладу, складеного на основі типових навчальних планів закладів освіти. Відповідно до особливостей інтелектуального розвитку учня може розроблятися індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма. Індивідуальний навчальний план розробляється на основі Типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку педагогами (в т. ч. дефектологами), які беруть безпосередню участь в освітньому процесі, за участі батьків дитини, і затверджується керівником закладу. Індивідуальна навчальна програма дитини з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням розробляється на основі навчальних програм загальноосвітніх навчальних закладів, у тому числі спеціальних, з відповідною їх адаптацією [5].

У процесі підготовки до уроку вчитель початкової школи в закладі загальної середньої освіти складає план-конспект уроку, в якому інтегрує навчальний матеріал так, щоб на уроці учні з різним станом психофізичного та інтелектуального розвитку вивчали одну тему, але на тому рівні засвоєння, який доступний для кожного. Закріплення отриманих знань, умінь та навичок ведеться на різному дидактичному матеріалі, підбраному для кожного учня індивідуально: роздаткові картки, вправи з навчальних посібників і підручників.

Індивідуалізація освітнього процесу здійснюється і через надання додаткових форм підтримки у процесі навчання, зокрема асистента вчителя, який здійснює особистісно орієнтоване спрямування навчального процесу, адаптує навчальні матеріали відповідно до особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами. Для дітей зі складними порушеннями освітній та соціальний супровід може здійснюватись соціальним працівником, батьками або особами, уповноваженими ними.

Інклюзивне освітнє середовище – це система ціннісного ставлення до навчання, виховання та особистісного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, сукупністю ресурсів (засобів, внутрішніх і зовнішніх умов) життєдіяльності в загальноосвітніх закладах і спрямованістю на індивідуальні освітні стратегії учнів, значущим компонентом при цьому є просторово-предметний компонент (матеріальні можливості установи – доступна (безбар'єрна) архітектурно-просторова організація; забезпеченість

сучасними засобами та системами, що відповідають освітнім потребам дітей).

Отже, створення інклюзивного освітнього середовища передбачає розробку адаптованих освітніх програм, спеціальне матеріально-технічне забезпечення, архітектурне перетворення. Застосування середовищного підходу в навчанні дітей з ООП дозволило сформулювати низку вимог, що забезпечують специфіку організації та реалізації цього процесу. У більшості випадків проблему варто шукати не в дитині, а в середовищі, що її оточує (на рівні сім'ї, класу, школи і т. ін.), тобто її обмеження зумовлені середовищем. Якщо у дитини є особливі потреби, то вона включається в освітнє середовище на своїх власних умовах: не дитина пристосовується до середовища, а середовище до дитини. У такому середовищі всі діти навчаються разом у системі масової освіти за загальноосвітніми навчальними програмами, що пристосовані до потреб дитини з ОПП.

Список використаних джерел

1. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. Київ: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. 273 с.
2. Лапін А. В. Робота асистента вчителя в інклюзивному освітньому закладі. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*: наук.-метод. зб. Вип. 5. Київ, 2014. С. 219 – 232.
3. Постанова КМ України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ У № 588 від 09.08.2017 р.).
4. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Загальні принципи здійснення адаптацій та модифікацій навчально-виховного процесу / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Даниленко Л. І., Київ, 2007. 128 с.
5. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене: підручник. Львів: «Новий світ - 2000», 2019. 264 с.